2) Καταδικάζει τήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων στά δικαστικά ἔξοδα, ἐκτός ἀπό τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑποβλήθηκε ἡ παρεμβαίνουσα.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart O'Keeffe

Bosco Touffait Due Everling

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 3 Ἰουνίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

J. A. Pompe

βοηθός γραμματεύς

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ FRANCESCO CAPOTORTI ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Οἱ παροῦσες προτάσεις ἐντάσσονται στό πλαίσιο μιᾶς διαδικασίας πού ἔχει κινήσει ἕνας ἰδιώτης βάσει τοῦ ἄρθρου 173 δεύτερη παράγραφος τῆς συνθήκης ΕΟΚ. Ὁ προσφεύγων, ὁ Cattaneo Adorno, εἶναι Ἰταλός πολίτης, κάτοχος μιᾶς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως στό Πεδεμόντιο, ἡ ὁποία παράγει κυρίως οἶνο. Μέ τήν προσφυγή του ζητᾶ τήν ἀκύρωση τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1980, μέ τήν ὁποία ἀπορρίφθηκε ἡ αἴτηση γιά ἐνίσχυση πού εἶχε ὑποβάλει στίς 30 Ἰανουαρίου 1979 δυνάμει τοῦ κανονισμοῦ 355/77 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1977 (περί «κοινῆς δράσεως γιά τή βελτίωση τῶν συνθηκῶν μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων»).

Ὁ ἐνδιαφερόμενος εἶχε ζητήσει τήν οἰκονομική ἐνίσχυση τοῦ ΕΓΤΠΕ γιά τήν πραγματοποίηση ἑνός σχεδίου ἐπενδύσεως μέ τό ὁποῖο ἐπιδίωκε τή βελτίωση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς οἰνοποιήσεως καί τῆς ἐμπορίας τῶν σταφυλιῶν πού παρῆγε στήν ἐπιχείρησή του. Σχεδίαζε δέ τήν κατασκευή ἑνός οἰνικοῦ κέντρου πού θά ἀντικαθιστοῦσε τίς παλιές οἰνοποιητικές ἐγκαταστάσεις, ἐκσυγχρονίζοντας ἔτσι τόσο τήν παραγωγή, ὅσο καί τή συντήρηση, τήν

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἰταλικά.

έμφιάλωση καί τήν έναποθήκευση τοῦ οἴνου (6λ. τή συνοπτική περιγραφή τοῦ σχεδίου στό παράρτημα Β τῆς αἰτήσεως ἐνισχύσεως). Ἡ Ἐπιτροπή ὅμως ἔκρινε ὅτι δέν μποροῦσε νά ἐξετάσει τό σχέδιο, ἐπειδή «ἡ ἐν λόγω αἴτηση ἐνισχύσεως ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου, τῆς 17ης Ἀπριλίου 1972, περί ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων (72/159/ΕΟΚ). Τά μέτρα πού προβλέπει ἡ προαναφερθεῖσα ὁδηγία συνιστοῦν κοινή ἐνέργεια κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 6 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) 729/70. Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 15 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) 355/77, τά σχέδια πού δύνανται νά τύχουν κοινοτικῆς ἐνισχύσεως στά πλαίσια ἄλλων κοινῶν ἐνεργειῶν δέν ἐμπίπτουν στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) 355/77».

Ἤδη ἀπό τό ἀπόσπασμα αὐτό τῆς προσβαλλόμενης ἀποφάσεως διαφαίνεται τό κεντρικό θέμα τῆς παρούσας διαφορᾶς: ἡ ὁριοθέτηση τῶν πεδίων ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 355/77 καί τῆς ὁδηγίας 72/159. Ἡ λειτουργία τῆς ὁδηγίας συνίσταται στή συμβολή της γιά τήν ἀναμόρφωση τῶν γεωργικῶν διαρθρώσεων μέ προώθηση τῆς ἀναπτύξεως τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων στά πλαίσια πολυετῶν σχεδίων ἀναπτύξεως τῶν κατ' ἰδίαν ἐπιχειρήσεων (6λ. προοίμιο, ἰδίως δέ τήν πρώτη, πέμπτη καί ἕκτη αἰτιολογική σκέψη). Ἰδιαίτερη σημασία μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει ἡ διάταξη τοῦ ἄρθρου 1 παράγραφος 1: «Γιά νά δημιουργηθοῦν οἱ διαρθρωτικές προϋποθέσεις πού θά ἐπιτρέπουν μία αἰσθητή βελτίωση τοῦ εἰσοδήματος καθώς καί τῶν συνθηκῶν ἐργασίας καί ὅρων παραγωγῆς στή γεωργία, τά Κράτη μέλη καθιερώνουν ἕνα καθεστώς γιά τήν κατ' ἐπιλογή ἐνθάρρυνση τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων πού εἶναι ἐπιδεκτικές ἀναπτύξεως, μέ σκοπό νά εὐνοηθοῦν οἱ δραστηριότητές τους καί ἡ ἀνάπτυξή τους ὑπό ὀρθολογικούς ὅρους». Ἐπομένως οἱ ἐκμεταλλεύσεις πρέπει, γιά νά τύχουν τῶν ὠφελημάτων τῆς ὁδηγίας, νά εἶναι «ἐπιδεκτικές ἀναπτύξεως», δηλαδή νά συγκεντρώνουν τίς προϋποθέσεις πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 2, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνεται καί ὁρισμένο ἐπίπεδο τοῦ εἰσοδήματος ἐξ ἐργασίας: εἰσόδημα κατώτερο ἀπό τό εἰσόδημα πού παρέχεται γιά μή γεωργικές δραστηριότητες στήν ἴδια ζώνη ἤ πού κινδυνεύει λόγω τῆς διαρθρώσεως τῆς ἐκμεταλλεύσεως νά πέσει κάτω ἀπό αὐτό τό σημεῖο ἀναφορᾶς (6λ. τά ἄρθρα 2 παράγραφος 2 καί 4 παράγραφοι 1 καί 2). Αὐτό σημαίνει ὅτι τά μέτρα ἐνθαρρύνσεως — οἰκονομικά καί ἄλλα — προορίζονται γιά τίς μή ἀνθοῦσες γεωργικές ἐκμεταλλεύσεις καί ἐπιδιώκουν μέ τόν ἐκσυγχρονισμό τῶν διαρθρώσεων τή διευκόλυνση τῆς ἐξασφαλίσεως ἑνός δίκαιου εἰσοδήματος καί ὅρων ἐργασίας πού νά συγκρίνονται μέ τούς ὅρους ἐργασίας τῶν ἄλλων ἐπαγγελμάτων (6λ. τήν τέταρτη αἰτιολογική σκέψη).

Ὅσον ἀφορᾶ τόν κανονισμό 355/77 — πού ἐκδόθηκε σχεδόν πέντε ἔτη μετά τήν ὁδηγία — ἡ λειτουργία του συνίσταται στήν ἐξασφάλιση τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τοῦ ΕΓΤΠΕ γιά τή βελτίωση καί τήν ὀρθολογική ὀργάνωση τῶν διαρθρώσεων μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων, στό πλαίσιο εἰδικῶν προγραμμάτων κατά τομεῖς, τά ὁποῖα καταρτίζονται ἀπό τά Κράτη μέλη, καί ἐν ἀναφορᾶ πρός ἰδιωτικά, ἡμικρατικά ἤ κρατικά σχέδια ἐπενδύσεων (6λ. τήν πρώτη, τρίτη καί τέταρτη αἰτιολογική σκέψη, καθώς καί τά ἄρθρα 1 παράγραφος 1, 6 παράγραφος 1, 7 παράγραφος 1). Τά σχέδια αὐτά δύνανται νά ἀφοροῦν, μεταξύ ἄλλων, ἐγκαταστάσεις ἤ ἐξοπλισμούς προορισμένους γιά τήν ὀρθολογική ὀργάνωση ἤ τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐναποθηκεύσεως, τῆς συσκευασίας, τῆς

συντηρήσεως, τῆς ἐπεξεργασίας ἤ τῆς μεταποιήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων (ἄρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεῖο α). Δεδομένου ὅτι ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός εἶναι ἡ βελτίωση τῶν διαρθρώσεων τῆς ἀγορᾶς τῶν γεωργικῶν προϊόντων, δέν ἀπαιτεῖται οἱ ἐπιχειρήσεις πού ζητοῦν τήν ἐνίσχυση τοῦ ΕΓΤΠΕ νά εἶναι γεωργικές ἐπιχειρήσεις: ἀρκεῖ νά ἀσχολοῦνται «μέ τήν ἐπεξεργασία, μεταποίηση ἤ ἐμπορία τῶν γεωργικῶν προϊόντων» (βλ. τό προαναφερθέν ἄρθρο 1 παράγραφος 1). Ὁ σύνδεσμος πάντως μεταξύ τῶν σχεδίων ἐπενδύσεως καί τῶν καταστάσεων τῶν τομέων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς τούς ὁποίους ἀφοροῦν προβάλλεται στό ἄρθρο 9: τά σχέδια πρέπει «νά συμβάλλουν στή βελτίωση τῆς καταστάσεως στούς σχετικούς τομεῖς, ὡς πρός τή βασική γεωργική παραγωγή» καί πρέπει «ἰδίως νά ἐξασφαλίζουν στούς παραγωγούς τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος μία ἐπαρκή καί διαρκή συμμετοχή στά ἀπορρέοντα οἰκονομικά ὀφέλη».

2. Ὁ προσφεύγων προβάλλει πέντε λόγους ἀκυρώσεως. Ὁ εὐρύτερος λόγος εἶναι ὁ πρῶτος, μέ τόν ὁποῖο προβάλλεται «παράβαση καί ἐσφαλμένη ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) 355/77 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1977, ἰδίως τῶν ἄρθρων 1, 6 καί 15 παράγραφος 2, καθώς καί τῆς ὁδηγίας 72/159/ΕΟΚ τοῦ Συμβουλίου, τῆς 17ης Ἀπριλίου 1972· κατάχρηση ἐξουσίας». Κατά τή γνώμη μου, ὁ λόγος αὐτός πρέπει νά ἐξετασθεῖ ἀπό κοινοῦ μέ τόν τρίτο, ὁ ὁποῖος καί αὐτός ἀναφέρεται στήν παράβαση καί τήν ἐσφαλμένη ἐφαρμογή τῆς προαναφερθείσας ὁδηγίας (καθώς καί στήν κατάχρηση ἐξουσίας). Πράγματι, τόσο μέ τόν πρῶτο, ὅσο καί μέ τόν τρίτο λόγο, ἐπιδιώκεται νά ἀποδειχθεῖ ὅτι, ἀντίθετα μέ ὅσα ὑποστηρίζει ἡ Ἐπιτροπή στήν προσβαλλόμενη ἀπόφαση, ἡ αἴτηση τοῦ Cattaneo Adorno ἐνέπιπτε στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 355/77 καί ὄχι τῆς ὁδηγίας 72/159.

Γιά τήν ἐπίλυση τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως, μοῦ φαίνεται κατ' ἀρχάς ὅτι ἐπιβάλλεται νά λάβω θέση ἐπί τοῦ γενικοῦ προβλήματος τῆς ὑφισταμένης σχέσεως μεταξύ τῶν δύο πράξεων, ὅσον ἀφορᾶ τά θέματα πού ρυθμίζει καθεμία ἀπό τίς δύο. Ἡ ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς — ἐμμέσως διατυπώθηκε ἤδη στήν ἐπιστολή τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1980 καί κατόπιν ἀναπτύχθηκε διά μακρῶν κατά τήν παρούσα δίκη — εἶναι ὅτι μεταξύ τῶν δύο πράξεων ὑπάρχει σχέση ἀμοιβαίου ἀποκλεισμοῦ: μέ ἄλλα λόγια, οἱ δραστηριότητες πού δύνανται νά τύχουν ἐνθαρρύνσεως βάσει τῆς ὁδηγίας 72/159 εἶναι πάντοτε σαφῶς διαφορετικές ἀπό τίς δραστηριότητες πού δύνανται νά τύχουν ἐνισχύσεως βάσει τοῦ κανονισμοῦ 355/77. Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει τήν ἄποψή της αὐτή προβάλλοντας πολυάριθμες διαφορές μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν συστημάτων παρεμβάσεως. Παρατηρεῖ ὅτι ἡ ὁδηγία καί ὁ κανονισμός ἔχουν διαφορετικά ἀντικείμενα (βελτίωση τῶν διαρθρώσεων γεωργικῆς παραγωγῆς ἡ μία, βελτίωση τῶν διαρθρώσεων ἀγορᾶς τῶν γεωργικῶν προϊόντων ὁ ἄλλος), ἀπευθύνονται σέ διαφορετικούς τύπους ἐκμεταλλεύσεων (ἡ ὁδηγία στίς παραδοσιακές γεωργικές ἐκμεταλλεύσεις, ὁ κανονισμός στίς ἐπιχειρήσεις ἐπεξεργασίας, μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων), ἔχουν διαφορετική ἐπίπτωση ἐπί τῆς παραγωγῆς (ἐπί τῆς ὁποίας ὁ κανονισμός δύναται νά ἐπιδράσει μόνο ἐμμέσως, συμβάλλοντας στόν προσανατολισμό της μέσω τῆς ἐνισχύσεως ὁρισμένων διαρθρώσεων τῆς ἀγορᾶς) καί διαφορετικούς κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς (ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἡ ὁδηγία ἐπιδιώκει τή βελτίωση τοῦ εἰσοδήματος τῶν

κατ' ἰδίαν ἐπιχειρήσεων, ἐνῶ ὁ κανονισμός ἐξυπηρετεῖ γενικότερα συμφέροντα, πού ἀφοροῦν ὁλόκληρους τομεῖς τῆς παραγωγῆς). Πάντα κατά τήν Ἐπιτροπή, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς σύμφωνες μέ τά γενικότερα αὐτά συμφέροντα οἱ περιπτώσεις ἐκεῖνες, στίς ὁποῖες ἐνώνονται οἱ διαρθρώσεις μεταποιήσεως καί ἐμπορίας περισσοτέρων τῆς μιᾶς γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων ἤ χρησιμοποιοῦνται γιά δραστηριότητες τοῦ εἴδους αὐτοῦ κεφάλαια μή γεωργικῶν ἐπιχειρηματιῶν — καί ἐπομένως οἱ περιγραφεῖσες περιπτώσεις ἀνταποκρίνονται στή λογική τοῦ κανονισμοῦ 355/77. Ἀντίθετα, ἡ βελτίωση τῶν κατ' ἰδίαν διαρθρώσεων παραγωγῆς ἤ ἀκόμη καί τῶν διαρθρώσεων μεταποιήσεως καί ἐμπορίας ἐξυπηρετεῖ μόνο τό συμφέρον τοῦ κατόχου τῆς ἐκμεταλλεύσεως, χωρίς νά συμβάλλει στήν ὀρθολογική ὀργάνωση τῆς ἀγορᾶς, καί συνεπῶς τίθεται ἐκτός τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ.

Μοῦ φαίνεται πάντως ὅτι οἱ διαφορές μεταξύ τῶν δύο ὑπό ἐξέταση συστημάτων παρεμβάσεως δέν ἀποκλείουν τήν ὕπαρξη ἑνός τομέα οἰκονομικῆς δραστηριότητας, στόν ὁποῖο μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ἐφαρμόζονται καί τά δύο συστήματα, δηλαδή ἑνός φαινόμενου ἐπαλληλίας, ἔστω καί περιθωριακῆς, τῶν δύο κανονιστικῶν ρυθμίσεων. Ὅσον ἀφορᾶ πράγματι τό ἀντικείμενο καθεμιᾶς, ἄν ὁ ἐκσυγχρονισμός τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων, πράγμα πού ἀποτελεῖ τό ἀντικείμενο τῆς ὁδηγίας, δύναται ὄντως νά περιλαμβάνει, ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ Ἐπιτροπή, τή βελτίωση τῶν διαρθρώσεων μεταποιήσεως ἤ ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων πού παράγονται στήν ἴδια τήν ἐκμετάλλευση, τότε καί ἡ βελτίωση τῶν διαρθρώσεων ἀγορᾶς τῶν γεωργικῶν προϊόντων συμπίπτει, κατά τήν ἔννοια τοῦ κανονισμοῦ, μέ τή βελτίωση τῶν διαρθρώσεων μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῶν προϊόντων αὐτῶν. Ἑπομένως, ἡ γεωργική ἐπιχείρηση πού μεταποιεῖ τά προϊόντα της καί τά θέτει ἡ ἴδια πρός πώληση εἶναι σέ θέση νά ἐπωφεληθεῖ καί τῶν δύο συστημάτων ἐνισχύσεως τῆς ἀναπτύξεώς της, ἐκτός ἄν θεωρηθεῖ ὅτι ἡ γεωργική ἐπιχείρηση ἀποκλείεται *ἀπό τή φύση της καί μόνο* ἀπό τά ὠφελήματα τοῦ κανονισμοῦ ἤ ὅτι τό γεγονός ὅτι μεταποιεῖ καί διαθέτει στό ἐμπόριο *δικά της* προϊόντα τήν ἀποστερεῖ τῶν ὠφελημάτων αὐτῶν.

Ἀπό τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εὔκολα διαπιστώνεται ὅτι ὁ κανονισμός 355/77 ἀναφέρει μέν στό ἄρθρο 1 ὅ,τι ἀφορᾶ τίς ἐπιχειρήσεις πού «ἀσχολοῦνται μέ τήν ἐπεξεργασία, μεταποίηση ἤ ἐμπορία τῶν γεωργικῶν προϊόντων», δέν προδικάζει ὅμως τό ζήτημα τῆς φύσεως τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν, κατά πόσο δηλαδή πρέπει νά εἶναι γεωργικές, βιομηχανικές ἤ ἐμπορικές, καί ἐπομένως δέν ἀποκλείει καθόλου τίς γεωργικές ἐπιχειρήσεις ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς του. Ὁμοίως ἀπό τόν κανονισμό δέν προδικάζεται, κατά τή γνώμη μου, τό ζήτημα τῆς προελεύσεως τῶν προϊόντων πού μεταποιεῖ ἤ διαθέτει στό ἐμπόριο ἡ ἴδια ἡ ἐκμετάλλευση ἤ ἄλλες ἐκμεταλλεύσεις.

Σχετικά μέ τό τελευταῖο αὐτό σημεῖο, ἡ Ἐπιτροπή προσπάθησε νά ἀντλήσει ἐπιχειρήματα ἀπό τό προαναφερθέν ἄρθρο 9 τοῦ κανονισμοῦ. Ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ κανόνα αὐτοῦ ὁρίζει, ὅπως ἔχω ἤδη ἀναφέρει, ὅτι τά σχέδια ἐπενδύσεως πρέπει «νά συμβάλλουν στή βελτίωση τῆς καταστάσεως στούς σχετικούς τομεῖς, ὡς πρός τή βασική γεωργική παραγωγή» καί ὅτι πρέπει «ἰδίως νά ἐξασφαλίζουν στούς παραγωγούς τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος μία ἐπαρκή καί διαρκή συμμετοχή στά ἀπορρέοντα οἰκονομικά ὀφέλη». Ἡ δεύτερη παράγραφος διευκρινίζει κατόπιν ὅτι πρέπει νά ἀποδεικνύεται ὅτι πληροῦνται οἱ ὅροι τῆς προηγουμένης παραγράφου καί ὅτι εἶναι δυνατό «νά λαμβάνονται ὑπόψη, μεταξύ τῶν ἄλλων, συμφωνητικά μακροχρόνιας προμήθειας,

πού συνάπτονται μέ παραγωγούς τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος σέ λογικούς ὅρους γιά τούς παραγωγούς αὐτούς». Τό ζήτημα εἶναι ἄν ἀπό τίς διατάξεις αὐτές συνάγεται ἡ ἀνάγκη διαρκοῦς διακρίσεως μεταξύ τῆς μεταποιούσας ἐπιχειρήσεως, πού ἀποβλέπει στά ὠφελήματα τοῦ κανονισμοῦ, καί τῶν παραγωγῶν τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος. Νομίζω πώς ὄχι.

Ἀναμφισβήτητα, κατά τήν κατάρτιση τοῦ ἄρθρου 9 προϋπετέθη ὅτι οἱ παραγωγοί τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος εἶναι τρίτο ἔναντι τῆς μεταποιούσας ἐπιχειρήσεως. Αὐτό ὅμως δέν ἀρκεῖ γιά νά γίνει δεκτό ὅτι ἡ ἐνδεχομένη ταύτιση τῶν δύο ρόλων (τοῦ παραγωγοῦ καί τοῦ μεταποιητῆ) καθιστᾶ τόν κανονισμό ἀνεφάρμοστο. Ὁ κύριος στόχος τοῦ ἄρθρου 9 συνίσταται στό νά ἐπωφεληθεῖ ἡ κατάσταση τῶν διαφόρων τομέων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἀπό τά σχέδια ἐπενδύσεων. Ἡ ἐπίτευξη ὅμως τοῦ στόχου αὐτοῦ διευκολύνεται σαφῶς, ἄν ἡ ἐπιχείρηση πού ὑποβάλλει τό σχέδιο ἀνήκει καί ἡ ἴδια στήν κατηγορία τῶν παραγωγῶν τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος. Στήν περίπτωση αὐτή, ἡ συμμετοχή τοῦ παραγωγοῦ στά ὀφέλη ἀπό τό σχέδιο ἐπενδύσεως στόν τομέα τῆς μεταποιήσεως ἐπέρχεται αὐτομάτως. Προφανῶς, δέ θά ὑπάρχουν συμβάσεις προμηθείας μεταξύ παραγωγοῦ καί μεταποιητοῦ, ἐφόσον ταυτίζονται. Οἱ συμβάσεις ὅμως αὐτές δέν ἀποτελοῦν, σύμφωνα μέ τήν προαναφερθεῖσα παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 9, παρά ἕναν ἁπλῶς ἀπό τούς δυνατούς τρόπους ἀποδείξεως τοῦ γεγονότος ὅτι τηρήθηκε ἡ προϋπόθεση τῆς παραγράφου 1.

3. Οἱ ἰσχυρισμοί τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπαιτοῦν προσεκτική ἐξέταση καί ἀπό μιᾶς ἄλλης ἀπόψεως: ἀπό τῆς ἀπόψεως ὅτι ὁ κανονισμός ἐξυπηρετεῖ συμφέροντα «τομέων», ἐνῶ ἀντίστοιχοι σκοποί δέν ἀνευρίσκονται στήν ὁδηγία. Θά ἤθελα νά διευκρινίσω εὐθύς ἐξαρχῆς ὅτι θά ἦταν ἀνακριβής ἡ ἀντιπαράθεση τῆς συνδέσεως τοῦ κανονισμοῦ μέ ὁρισμένα συλλογικά συμφέροντα πρός τήν ὑποτιθεμένη ἐπιδίωξη τῆς ὁδηγίας νά προστατεύσει μεμονωμένα συμφέροντα: μοῦ φαίνεται σαφές ὅτι τόσο ἡ μία, ὅσο καί ἡ ἄλλη ρύθμιση προβλέπουν τρόπους ἐνισχύσεως ὑπέρ τῶν κατ' ἰδίαν ἐπιχειρηματιῶν, ἁπλῶς καί μόνο ἐπειδή τό σύνολο τῶν ὠφελημάτων μεταφράζεται τελικῶς σέ γενικό ὄφελος (ἀρκεῖ ἡ ἀνάγνωση τῶν προοιμίων τῶν δύο πράξεων γιά τήν ἐπιβεβαίωση τῆς διαπιστώσεως αὐτῆς, πού εἶναι πάντως προφανής). Ἄλλο εἶναι τό πρόβλημα: ἄν ὁ κανονισμός, προβλέποντας τή χρηματοδότηση σχεδίων πού ἐντάσσονται σέ εἰδικά προγράμματα τῶν Κρατῶν μελῶν (ἄρθρα 1 παράγραφος 3, 2 ἕως 5, 10) καί συνδέοντας τούς στόχους κάθε σχεδίου μέ τήν κατάσταση ἑνός ὁλόκληρου τομέα τῆς παραγωγῆς (ἄρθρο 9), ἀποκλείει γιά τόν λόγο ἀκριβῶς αὐτό ὅλα ἐκεῖνα τά σχέδια πού ἐπιδιώκουν μέν τήν ἀνάπτυξη κατ' ἰδίαν ἐκμεταλλεύσεων (μέ τή βελτίωση, ἐννοεῖται, τῶν ὅρων μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῶν γεωργικῶν προϊόντων), δέ συνδέονται ὅμως ρητά μέ κανένα συνολικό σχέδιο. Πράγματι, ἡ Ἐπιτροπή ἐκκινεῖ ἀπό τήν ἰδέα τῆς ἀπόλυτης ἐξαιρέσεως τῶν σχεδίων τοῦ εἴδους αὐτοῦ ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ καί ὑποστηρίζει ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενες ἐπιχειρήσεις ἔχουν μόνο τή δυνατότητα — ἐφόσον βεβαίως πρόκειται γιά γεωργικές ἐπιχειρήσεις — νά τύχουν τῶν ὠφελημάτων τῆς ὁδηγίας, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ ἁπλῶς καί μόνο τήν ὑποβολή τῶν σχεδίων ἀναπτύξεως τῶν κατ' ἰδίαν ἐκμεταλλεύσεων, ἀλλά δέ φαίνεται νά

έξαρτᾶ τή χορήγηση τῶν ἐνισχύσεων ἀπό τήν ἐπιδίωξη εὐρύτερων σκοπῶν.

Γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ δέ δύναται, κατά τή γνώμη μου, νά μή ληφθεῖ ὑπόψη τό ἄρθρο 12 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 355/77. Ἡ διάταξη αὐτή ὁρίζει: «Κατά παρέκκλιση τοῦ ἄρθρου 10α, ἕως τήν 31η Δεκεμβρίου 1980, σχέδια, πού σχετίζονται μέ τομεῖς καί γεωγραφικές περιοχές γιά τίς ὁποῖες δέν ἔχουν ἀκόμη ἐγκριθεῖ προγράμματα, δύνανται νά τυγχάνουν τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Ταμείου». Οἱ ἀπορρέουσες συνέπειες εἶναι δύο:

α) κατά τήν πρώτη φάση τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ (ἀφ' ὅτου τέθηκε σέ ἰσχύ μέχρι τό τέλος τοῦ ἔτους 1980) ἦταν δυνατό νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τίς διατάξεις του καί σχέδια ἐπενδύσεων τά ὁποῖα δέν περιλαμβάνονταν σέ εἰδικά προγράμματα τῶν Κρατῶν μελῶν,

β) ἡ δυνατότητα αὐτή ἐξαρτιόταν ἀπό τήν ὕπαρξη ἐγκεκριμένων προγραμμάτων. Ἐν προκειμένω κατά τήν ἡμερομηνία ὑποβολῆς τοῦ σχεδίου ἐπενδύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως Cattaneo Adorno, ἡ ἰταλική κυβέρνηση δέν εἶχε ὑποβάλει ἀκόμη κανένα πρόγραμμα, ἄρα ἦταν δυνατό νά ἐφαρμοσθεῖ ἡ παρέκκλιση πού προβλέπεται στό ἄρθρο 12 παράγραφος 1.

Ὅσον ἀφορᾶ δέ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9, ἡ ἐπιχείρηση πού ζητᾶ ἐνίσχυση ἀπό τό Ταμεῖο πρέπει καταρχήν νά ἀποδείξει, μεταξύ ἄλλων, ὅτι τό σχέδιό της «συμβάλλει στή βελτίωση τῆς καταστάσεως στό σχετικό τομέα, ὡς πρός τή βασική γεωργική παραγωγή». Τίποτε ὅμως δέν ἐπιτρέπει τή συναγωγή τοῦ συμπεράσματος ὅτι τό σχέδιο γιά τή βελτίωση τῶν ὅρων μεταποιήσεως καί ἐμπορίας ἑνός γεωργικοῦ προϊόντος, πού ὑποβάλλει ἕνας μεμονωμένος ἐπιχειρηματίας (καί μάλιστα ἕνας γεωργικός ἐπιχειρηματίας), δέ δύναται νά ἐπιδράσει θετικῶς ἐπί τῆς καταστάσεως στό σχετικό τομέα παραγωγῆς. Ἐναπόκειται βεβαίως στήν Ἐπιτροπή νά ἀποφανθεῖ, κατά τόν ἔλεγχο τοῦ σχεδίου κατ' οὐσία, ἄν τό σχέδιο αὐτό ἀνταποκρίνεται στήν προϋπόθεση τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2, καθώς καί στίς προϋποθέσεις πού καθορίζουν τά ἄρθρα 6, 7 παράγραφος 1, 10 καί 11 παράγραφος 1. Δέν πιστεύω ὅμως ὅτι ἡ Ἐπιτροπή δύναται νά θεωρήσει τό σχέδιο ὡς ἀσυμβίβαστο πρός τό ἄρθρο 9 — καί νά τό ἀπορρίψει a priori — ἐπειδή καί μόνο ὑποβλήθηκε ἀπό μεμονωμένο ἐπιχειρηματία καί ἐπειδή μέ αὐτό ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπιδιώκει κατά κύριο λόγο τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐκμεταλλεύσεώς του.

Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ, τέλος, νά παρατηρήσω ὅτι, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 7 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ, ὅταν τό σχέδιο ἐπενδύσεως ἀφορᾶ τήν παραγωγή ἑνός ἀπό τά μεταποιημένα προϊόντα πού καθορίζονται στό παράρτημα II τῆς συνθήκης (τόν οἶνο ἐν προκειμένω) καί ἄν ὑποτεθεῖ ὅτι τό σχέδιο αὐτό ὄντως ἀνταποκρίνεται στό κριτήριο τῆς ὀρθολογικῆς ὀργανώσεως τῆς διεργασίας μεταποιήσεως τοῦ βασικοῦ γεωργικοῦ προϊόντος — τό κριτήριο αὐτό ἀναφέρεται στό ἄρθρο 11 παράγραφος 1 στοιχεῖο δ) τοῦ κανονισμοῦ — ἡ θετική ἐπίδραση ἐπί τῆς καταστάσεως στό σχετικό τομέα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς θά εἶναι τόσο μεγαλύτερη, ὅσο μεγαλύτερες εἶναι καί οἱ διαστάσεις τῆς ἐκμεταλλεύσεως στήν ὁποία παράγεται καί μεταποιεῖται τό βασικό προϊόν. Μέ ἄλλα λόγια, στήν περίπτωση τῆς ἐκμεταλλεύσεως πού κατέχει σημαντική θέση σέ ἕναν τομέα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς (ἐν προκειμένω στήν παραγωγή σταφυλιῶν προορισμένων γιά τήν παρασκευή οἴνου) καί πού μεταποιεῖ ἡ ἴδια τό προϊόν βάσεως, τό ὄφελος γιά τήν παραγωγή πού ἀπαιτεῖ τό ἄρθρο 9 θά εἶναι ἡ φυσική συνέπεια τῆς ὀρθολογικοποιήσεως τῆς διεργασίας μεταποιήσεως.

4. Ἡ ἀπορριπτική ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφέρεται ἰδίως στό ἄρθρο 15 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 355/77, τό ὁποῖο ὁρίζει τά ἑξῆς: «Τά σχέδια πού δύνανται νά τύχουν κοινοτικῆς ἐνισχύσεως

στά πλαίσια ἄλλων κοινῶν μέτρων, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 6 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ (ΕΟΚ) ἀριθ. 729/70, δέν ἐμπίπτουν στόν παρόντα κανονισμό». Ἡ Ἐπιτροπή θεώρησε, ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι, ὅταν ἐφαρμόζεται in concreto τό ἄρθρο 15 παράγραφος 2, τό πρῶτο πού πρέπει νά ἐξακριβώνεται εἶναι ἄν τό σχέδιο δύναται νά τύχει ἄλλης κοινοτικῆς ἐνισχύσεως (ἰδίως τῶν μέτρων ἐνθαρρύνσεως πού προβλέπει ἡ προαναφερθεῖσα ὁδηγία): αὐτή τήν πορεία ἀκολουθοῦν καί οἱ σκέψεις τῆς ἴδιας τῆς Ἐπιτροπῆς στήν προσβαλλομένη ἀπόφαση. Δέν εἶναι δυνατόν ὅμως νά θεωρηθεῖ ὅτι μποροῦν νά τύχουν ἐνισχύσεων πού προβλέπονται ἀπό ἄλλους κοινοτικούς κανόνες τά σχέδια ἐκεῖνα, τά ὁποῖα δέν ἀνταποκρίνονται στίς προϋποθέσεις πού καθορίζονται ἀπό τούς κανόνες αὐτούς. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ὁδηγία 72/159, εἶναι γνωστό ὅτι ἀφορᾶ μόνο τίς «ἐπιδεκτικές ἀναπτύξεως» γεωργικές ἐκμεταλλεύσεις (ἄρθρο 1 παράγραφος 1), οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζονται μεταξύ ἄλλων, ὅπως ἔχω ἤδη ἀναφέρει, ἀπό ὁρισμένο χαμηλό ἐπίπεδο εἰσοδήματος ἐξ ἐργασίας (ἄρθρο 2 παράγραφος 2). Κατά συνέπεια, τά σχέδια ἐπενδύσεων πού ὑποβάλλουν γεωργικές ἐκμεταλλεύσεις πού δέν ὑπάγονται στήν κατηγορία αὐτή δέν ἀνταποκρίνονται σέ μία οὐσιώδη ὑποκειμενική προϋπόθεση πού τίθεται ἀπό τήν ὁδηγία, ἄρα δέ δύνανται νά τύχουν τῶν ὠφελημάτων πού παρέχει ἡ ὁδηγία.

τροπῆς. Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπ' αὐτό, δέν

Οἱ διάδικοι ἐξέφρασαν ἀντιτιθέμενες ἀπόψεις ὡς πρός τή φύση τοῦ ἀνωτέρω κανόνα: σύμωνα μέ τόν προσφεύγοντα, πρόκειται γιά ἀντισωρευτικό κανόνα, ὁ ὁποῖος ὑποδηλώνει ὅτι εἶναι δυνατόν — ἐφόσον δέν ὑπάρχει ἀντίθετη διάταξη — τό ἴδιο σχέδιο νά τύχει τῶν ὠφελημάτων τόσο τοῦ κανονισμοῦ, ὅσο καί τῆς ὁδηγίας· σύμφωνα μέ τήν Ἐπιτροπή ὅμως, ὁ κοινοτικός νομοθέτης ἁπλῶς ἐπανέλαβε τήν — ὑάσει ἀντικειμενικῶν κυρίως στοιχείων — ὁριοθέτηση τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ καί ἐπιβεβαίωσε τό ὅτι στό πεδίο αὐτό δέν ἐμπίπτει κανένα εἶδος σχεδίου πού δύναται νά τύχει ἄλλης κοινοτικῆς ἐνισχύσεως. Εἶναι σαφές ὅτι οἱ διαφορετικές αὐτές ἑρμηνεῖες ἀντικατοπτρίζουν τήν ἤδη ἐξετασθείσα διαφορά ἀπόψεων ἐπί τοῦ ζητήματος τῆς ὑπάρξεως σχέσεως μερικῆς ἐπαλληλίας ἤ ἁπλῶς καί μόνο δυνατότητας ἐπιλογῆς μεταξύ τοῦ κανονισμοῦ 355/77 καί τῆς ὁδηγίας 72/159.

Ἐφόσον αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση ἐν προκειμένω, δέν μποροῦσε νά γίνει ἐπίκληση τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2 γιά νά δικαιολογηθεῖ ἡ μή ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ ἔναντι τοῦ προσφεύγοντος.

Ἔχω ἤδη ἐκφράσει τή γνώμη μου ἐπί τοῦ σημείου αὐτοῦ καί νομίζω ὅτι αὐτό ἀρκεῖ γιά νά μή γίνει δεκτή ἡ ἄποψη τῆς Ἐπι-

Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστήριξε ὅτι θά ἦταν ἀσυνεπές τό νά ἐπιτρέψει σέ ἕνα σχέδιο ἐπενδύσεως σάν τό ἐν λόγω σχέδιο νά τύχει τῶν ὠφελημάτων τοῦ κανονισμοῦ, τά ὁποῖα εἶναι μεγαλύτερα ἀπό τά ὠφελήματα τῆς ὁδηγίας, ἐπειδή ἡ ἐπιχείρηση πού ὑπέβαλε τό σχέδιο ἀνθεῖ, ἐνῶ τό ἴδιο σχέδιο, ἄν ὑποβαλλόταν ἀπό ἄλλη γεωργική ἐπι-

χείρηση χαμηλοῦ εἰσοδήματος, θά ἐτύγχανε μόνο τῶν μικρότερων ὠφελημάτων πού παρέχονται βάσει τῆς ὁδηγίας. Εὔκολα ὅμως δύναται νά δοθεῖ ἡ ἑξῆς ἀπάντηση, ὅτι ἡ προβαλλόμενη ἀσυνέπεια προέρχεται ἀπό τήν ἐπιλογή γεωργικῆς πολιτικῆς, στήν ὁποία προέβησαν τά κοινοτικά ὄργανα, ὅταν προέβλεψαν μεγαλύτερες ἐνισχύσεις γιά τίς — ἔστω καί ἀνθοῦσες — ἐπιχειρήσεις μεταποιήσεως γεωργικῶν προϊόντων παρά γιά τίς «ἐπιδεκτικές ἀναπτύξεως» γεωργικές ἐπιχειρήσεις. Ἄν συγκριθοῦν τά σχέδια δύο ἐπιχειρήσεων μεταποιήσεως γεωργικῶν προϊόντων, μιᾶς πρώτης ἀνθούσης καί μή γεωργικῆς (πού εἶναι ἐπομένως σέ θέση νά τύχει τῶν ὠφελημάτων μόνο τοῦ κανονισμοῦ, καί ὄχι τῆς ὁδηγίας) καί μιᾶς δεύτερης γεωργικῆς καί χαμηλοῦ εἰσοδήματος (πού εἶναι συνεπῶς σέ θέση νά τύχει μόνο τῶν ἐνισχύσεων τῆς ὁδηγίας, βάσει τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2), ἐμφανίζεται ἡ ἴδια ἀσυνέπεια. Ἀναρωτιέμαι, ἐξάλλου, ἄν δέν εἶναι ἄδικο νά μήν παρέχονται τά ὠφελήματα τοῦ κανονισμοῦ σέ μία ἀνθούσα γεωργική ἐπιχείρηση παραγωγῆς καί μεταποιήσεως, ἡ ὁποία ἀποκλείεται ἀπό τίς ἐνισχύσεις τῆς ὁδηγίας, ἐνῶ τά ὠφελήματα αὐτά παρέχονται σέ ὁποιαδήποτε ἐξίσου ἀνθούσα μή γεωργική ἐπιχείρηση, ἡ ὁποία ἀσκεῖ τίς ἴδιες δραστηριότητες μεταποιήσεως γεωργικῶν προϊόντων. Ἐπί τοῦ σημείου αὐτοῦ θά ἐπανέλθω κατά τήν ἐξέταση τοῦ τελευταίου λόγου τῆς προσφυγῆς.

5. Τά ἐπιχειρήματα πού ἀναπτύχθηκαν ἤδη μέ ὁδηγοῦν στό συμπέρασμα ὅτι πρέπει νά γίνουν δεκτοί ὁ πρῶτος καί ὁ τρίτος λόγος ἀκυρώσεως. Θεωρῶ ἰδίως βάσιμους τούς ἰσχυρισμούς περί παραβάσεως τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ κανονισμοῦ 355/77, λόγω τῆς ἀρνήσεως ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ σέ μία ἐπιχείρηση πού ἀσχολεῖται καί μέ τή μεταποίηση γεωργικῶν προϊόντων, καί τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2 τοῦ ἴδιου κανονισμοῦ, σέ συνδυασμό μέ τά ἄρθρα 1 παράγραφος 1 καί 2 τῆς ὁδηγίας 72/159, λόγω τοῦ ὅτι ἡ προσβαλλόμενη ἀπόφαση ἐσφαλμένα ἔκρινε ὅτι στήν περίπτωση τοῦ προσφεύγοντος ἐφαρμόζεται ἡ ὁδηγία αὐτή. Θά ἤθελα πάντως νά διευκρινίσω ὅτι δέ συμφωνῶ μέ ἕνα ἀπό τά ἐπιχειρήματα πού προέβαλε ὁ προσφεύγων πρός ὑποστήριξη τοῦ πρώτου λόγου ἀκυρώσεως, δηλαδή ὅτι τό σχέδιο πού εἶχε ὑποβάλει δέν ἀποτελοῦσε πρωτοβουλία γιά τή βελτίωση τῆς διαρθρώσεως ὑφισταμένης ἤδη γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἀλλά μέ αὐτό ἐπιδιωκόταν ἡ ἐξ ὑπαρχῆς δημιουργία μιᾶς χωριστῆς παραγωγικῆς μονάδας μεταποιήσεως καί ἐμπορίας (τοῦ οἰνικοῦ κέντρου), ἡ ὁποία θά χαρακτηριζόταν, ἀπό ἀπόψεως ἐμπορολογικῆς καί διαρθρωτικῆς, ἀπό πλήρη αὐτονομία. Πράγματι, φαίνεται ὅτι ἡ προσφεύγουσα ἐπιχείρηση διαθέτει παλιές ἐγκαταστάσεις μεταποιήσεως καί ἐμπορίας τῆς παραγωγῆς της σταφυλιῶν καί ὅτι μέ τό σχέδιό της ἐπιδίωκε νά τίς ἀντικαταστήσει μέ μία νέα ἐγκατάσταση, πλέον σύγχρονη, παραγωγική καί ὀρθολογική. Μιά τέτοια κατάσταση δέν ἀπαγορεύει πάντως καθόλου τήν ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ 355/77.

6. Μέ τό δεύτερο λόγο ἀκυρώσεως ἡ ἐπιχείρηση Cattaneo Adorno ἐπικαλεῖται τήν παράβαση καί τήν ἐσφαλμένη ἐφαρμογή τῶν ἄρθρων 14 καί 22 τοῦ κανονισμοῦ 355/77, τήν ἔλλειψη αἰτιολογίας καί τήν παράβαση οὐσιωδῶν τύπων. Ἡ παράβαση τῶν δύο προαναφερθέντων ἄρθρων συνίσταται, κατά τόν προσφεύγοντα, στό γεγονός ὅτι ἡ Ἐπιτροπή ἀποφάνθηκε ἐπί τῆς αἰτήσεως ἐνισχύσεως χωρίς νά ζητήσει τή γνώμη τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ταμείου ἐπί χρηματοδοτικῶν θεμάτων καί τῆς μόνιμης ἐπιτροπῆς γεωργικῶν διαρθρώσεων. Πά-

ντως, τό ἄρθρο 14 ἐπιβάλλει στήν Ἐπιτροπή τήν ὑποχρέωση νά διαβουλεύεται προηγουμένως μέ τήν ἐπιτροπή τοῦ Ταμείου ἐπί χρηματοδοτικῶν θεμάτων, ἐφόσον προτίθεται νά ἀποφανθεῖ ἐπί χορηγήσεως ἐνισχύσεως ἀπό τό Ταμεῖο, καί ὅτι ἡ διαδικασία διαβουλεύσεως μέ τή μόνιμη ἐπιτροπή γεωργικῶν διαρθρώσεων ἀποτελεῖ καί αὐτή προκαταρκτική φάση τῆς λήψεως ἀποφάσεων ἐπί τῶν ἐνισχύσεων. Ἐκτός αὐτοῦ, ἡ Ἐπιτροπή ἰσχυρίσθηκε ὅτι ὑπῆρξε διαβούλευση καί μέ τίς δύο αὐτές ἐπιτροπές ὡς πρός τήν τύχη τοῦ σχεδίου τοῦ προσφεύγοντος, ὁ ὁποῖος ἄλλωστε δέν ἀμφισβήτησε τόν ἰσχυρισμό αὐτό (πού ἐπιβεβαιώνεται, ἐξάλλου, ἀπό τά ἔγγραφα πού ἔχει προσαγάγει ἡ καθ' ἧς).

Ὅσον ἀφορᾶ τήν αἰτιολογία τῆς προσβαλλόμενης ἀποφάσεως, εἴδαμε ὅτι περιοριζόταν στή διαπίστωση ὅτι ἡ αἴτηση ἐνισχύσεως ἐνέπιπτε στό πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας 72/159 καί ὅτι ἑπομένως ἀποκλειόταν, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 355/77, ἀπό τό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ τελευταίου αὐτοῦ. Δέ διευκρινιζόταν καθόλου ποῦ βασίσθηκε ἡ Ἐπιτροπή γιά νά καταλήξει στό συμπέρασμα ὅτι ἡ αἴτηση ἐνέπιπτε στό πεδίο ἐφαρμογῆς τῆς ὁδηγίας. Διευκρινήσεις παρασχέθηκαν κατά τή διάρκεια τῆς δίκης. Θά ἤθελα πάντως νά παρατηρήσω ὅτι ὁ προσφεύγων ἦταν σέ θέση νά ὑποστηρίξει ἐπαρκῶς τήν ἄποψή του ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου αὐτοῦ καί ὅτι ἡ δυνατότητα τοῦ Δικαστηρίου νά προβεῖ στόν ἔλεγχο τῆς νομιμότητας τῆς ἀποφάσεως οὔτε μειώθηκε οὔτε ἐμποδίσθηκε ἐξ αὐτοῦ. Ἑπομένως, ὁ δεύτερος λόγος ἀκυρώσεως πρέπει νά ἀπορριφθεῖ καί κατά τά δύο σκέλη του.

7. Μέ τόν τέταρτο λόγο ὁ προσφεύγων προβάλλει ἐκ νέου τήν παράβαση καί τήν ἐσφαλμένη ἐφαρμογή τῆς ὁδηγίας 72/159, καθώς καί τήν ἀναρμοδιότητα καί τήν κατάχρηση ἐξουσίας, ἰσχυριζόμενος ὅτι, βάσει τῆς ἴδιας τῆς ὁδηγίας, ἐναπόκειται στίς ἐθνικές ἀρχές «νά ἐξατομικεύουν in concreto τούς δικαιούχους τοῦ συστήματος τῶν διαρθρωτικῶν ἐνισχύσεων» καί ὅτι ἡ Ἐπιτροπή «δέ δύναται νά τίς ἀντικαταστήσει μέ εἰδικές ἀποφάσεις ad hoc». Ἐν προκειμένῳ ὅμως τά ἐθνικά ὄργανα εἶχαν ἐκφράσει μόνο τήν εὐνοϊκή γνώμη πού προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο 13 παράγραφος 3 τοῦ κανονισμοῦ 355/77 γιά τή χορήγηση τῆς ἐνισχύσεως πού προβλέπεται στόν κανονισμό αὐτό.

Ὁ λόγος αὐτός μοῦ φαίνεται ἀβάσιμος. Στήν παρούσα ὑπόθεση ἡ Ἐπιτροπή πράγματι δέν ἔλαβε καμία «εἰδική ad hoc» ἀπόφαση ὑπό τήν ἔννοια τῆς ἐγκρίσεως ἑνός σχεδίου ἀναπτύξεως καί μιᾶς σύγχρονης αἰτήσεως ἐνισχύσεων, πράγμα πού βεβαίως ἐναπόκειται στίς κρατικές ἀρχές, σύμφωνα μέ τά ἄρθρα 5 καί 7 τῆς ὁδηγίας. Ἡ Ἐπιτροπή περιορίσθηκε στήν (ἔστω καί ἐσφαλμένη, ὅπως ἔχω ἀναφέρει) ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ καί, γιά νά μπορέσει νά χρησιμοποιήσει τή διάταξη αὐτή, ἔπρεπε νά χαρακτηρίσει τό σχέδιο τῆς ἐπιχειρήσεως Cattaneo Adorno ὡς δυνάμενο νά ἐπωφεληθεῖ τοῦ συστήματος ἐνισχύσεων τῆς ὁδηγίας. Ὁ χαρακτηρισμός αὐτός εἶναι σαφῶς κάτι τελείως διαφορετικό ἀπό τίς ἀποφάσεις πού λαμβάνονται στό πλαίσιο τῆς ὁδηγίας, ὅπως οἱ ἀποφάσεις τῶν ἄρθρων της 5 καί 7. Δέ δύναται ἄλλωστε νά γίνεται λόγος γιά ἀρμοδιότητα πού ἐπιφυλάσσεται στά Κράτη μέλη καί στίς περιπτώσεις, στίς ὁποῖες ἁπλῶς διαπιστώνεται ἂν ὑπάρχουν οἱ προϋποθέσεις ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 15 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ. Ὅσον ἀφορᾶ, τέλος, τή γνώμη τῶν κρατικῶν ὀργάνων ὡς πρός τή χορήγηση τῆς ἐνισχύσεως πού προβλέπεται στόν κανονισμό 355/77, κανένα στοιχεῖο δέ δικαιολογεῖ τήν

ἄποψη ὅτι ἡ γνώμη αὐτή δεσμεύει τήν Ἐπιτροπή, ὅταν ἡ Ἐπιτροπή πρόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τοῦ ζητήματος κατά πόσον ἐφαρμόζεται ὁ κανονισμός.

8. Ὁ πέμπτος καί τελευταῖος λόγος ἀκυρώσεως ἀφορᾶ τήν ὑποτιθεμένη παράβαση τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν διακρίσεων, τήν ὁποία διέπραξε ἡ Ἐπιτροπή ἀπορρίπτοντας τήν αἴτηση ἐνισχύσεως πού ὑπέβαλε στό πλαίσιο τοῦ κανονισμοῦ 355/77 ὁ προσφεύγων, ἕνας γεωργικός ἐπιχειρηματίας, καί μάλιστα ἀπορρίπτοντάς την ἀκριβῶς λόγω τῆς ἰδιότητάς του αὐτῆς, ἐνῶ ἡ ἴδια αἴτηση «θά εἶχε γίνει ὁπωσδήποτε δεκτή, ἄν εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπό ὁποιοδήποτε μή γεωργικό ἐπιχειρηματία». Κατά συνέπεια, ὁ γεωργικός ἐπιχειρηματίας, ἀφοῦ δύναται νά τύχει μόνο τῶν ὠφελημάτων τῆς ὁδηγίας 72/159, ὑφίσταται δυσμενέστερη μεταχείριση σέ σύγκριση μέ τούς ἐπιχειρηματίες πού εὑρίσκονται σέ παρόμοια κατάσταση. Κατά τήν ἐξέλιξη τῆς δίκης ὁ προσφεύγων διεύρυνε τό λόγο αὐτό, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἕνα σχέδιο ἐπενδύσεως παρόμοιο μέ τό δικό του θά εἶχε κριθεῖ παραδεκτό, ἀκόμη καί ἄν εἶχε ὑποβληθεῖ ἀπό συνεταιρισμό γεωργικῶν παραγωγῶν, σύμφωνα μέ τήν ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι τά σχέδια, γιά νά μποροῦν νά τύχουν τῶν ἐνισχύσεων πού προβλέπονται στόν κανονισμό, πρέπει νά ἀποφέρουν ὄφελος σέ πλείονες παραγωγούς. Ἑπομένως, ὁ προσφεύγων ἔπεσε θύμα δυσμενέστερης μεταχειρίσεως σέ σύγκριση μέ τούς συνεταιρισμούς παραγωγῶν.

Ὅπως μοῦ δόθηκε ἤδη εὐκαιρία νά πῶ, δέν ὑπάρχει λόγος νά μήν παρέχονται τά ὠφελήματα τοῦ κανονισμοῦ στίς γεωργικές ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς καί μεταποιήσεως τῶν προϊόντων τους, ἐνῶ ἀντίθετα νά παρέχονται στίς ἐπιχειρήσεις μεταποιήσεως τῶν ἴδιων προϊόντων, οἱ ὁποῖες δέν ἔχουν γεωργικό χαρακτήρα. Ἄν μάλιστα πρόκειται γιά δύο ἀνθοῦσες ἐπιχειρήσεις, οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη θά ἦταν σέ θέση νά τύχουν τῶν ἐνισχύσεων τῆς ὁδηγίας (ἡ πρώτη ἐπιχείρηση λόγω τοῦ ἐπιπέδου τοῦ εἰσοδήματός της, ἡ δεύτερη λόγω τοῦ μή γεωργικοῦ χαρακτήρα της). Πράγματι, ἑπομένως, ἡ ἑρμηνεία πού δίνει ἡ Ἐπιτροπή στόν κανονισμό ὁδηγεῖ σέ διακρίσεις, ἀφοῦ δημιουργεῖ ἐντός τῆς κατηγορίας τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἀφορᾶ ἡ πράξη αὐτή (καί πού περιγράφεται στό ἄρθρο 1 παράγραφος 1) μία νέα ὑποκατηγορία, ἡ ὁποία οὔτε προβλέπεται στήν πράξη αὐτή οὔτε δικαιολογεῖται. Ἡ Ἐπιτροπή προσπάθησε νά ὑποστηρίξει τήν ἑρμηνεία της μέ τά ἐπιχειρήματα πού ἀνέφερα προηγουμένως, τά ὁποῖα ὅμως δέ μοῦ φαίνονται καθόλου πειστικά. Συνεπῶς περιορίζομαι ἁπλῶς νά παραπέμψω στίς σκέψεις πού ἔχω ἤδη ἐκθέσει, προσθέτοντας μόνο ὅτι ὁ λόγος περί παραβάσεως τοῦ κανονισμοῦ πρέπει νά γίνει δεκτός καί ἐπειδή ἡ προσβαλλόμενη ἀπόφαση στηρίζεται σέ μία θεώρηση τοῦ κοινοτικοῦ καθεστῶτος ἐνισχύσεως τῆς μεταποιήσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ σέ διακρίσεις. Πράγματι, ἄν καί ἡ Ἐπιτροπή ἀναφέρθηκε στή φύση τοῦ σχεδίου ἐπενδύσεως πού εἶχε ὑποβάλει ὁ προσφεύγων ὡς δικαιολογία τῆς ἀρνήσεώς της νά ἐξετάσει τήν αἴτησή του, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό γεγονός ὅτι ὁ Cattaneo Adorno εἶναι ἕνας μεμονωμένος γεωργικός ἐπιχειρηματίας εἶχε ἀποφασιστική ἐπίδραση ἐπί τῆς ληφθείσας ἀποφάσεως (πράγμα πού διασαφήνισε ἡ Ἐπιτροπή ἰδίως κατά τήν ἐξέλιξη τῆς δίκης).

Ὅσον ἀφορᾶ τόν λόγο περί διακρίσεως σέ βάρος τῶν μεμονωμένων παραγωγῶν ἔναντι τῶν συνεταιρισμῶν παραγωγῶν, καί αὐτός φυσικά συνδέεται μέ τήν ἑρμηνεία πού ἔδωσε ἡ Ἐπιτροπή στόν κανονισμό 355/77. Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ παρεμπιπτόντως

ὅτι ἡ Ἐπιτροπή, τονίζοντας κυρίως τό κριτήριο, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο τά σχέδια, γιά νά μποροῦν νά τύχουν τῶν ἐνισχύσεων πού προβλέπονται στόν κανονισμό, πρέπει νά ἀποφέρουν ὄφελος σέ πλείονες παραγωγούς, τελικῶς δέχεται ὅτι οἱ γεωργικές ἐπιχειρήσεις πού ἔχουν συνεταιριστική μορφή δύνανται νά ὑπαχθοῦν στήν κατηγορία τῶν δικαιούχων. Αὐτό ἀντίκειται στήν ἄποψη τῆς διαρκοῦς διακρίσεως μεταξύ ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς καί ἐπιχειρήσεων μεταποιήσεως καί ἐπομένως θέτει σέ ἀμφιβολία τήν ἑρμηνεία πού δίνει στό ἄρθρο 9 ἡ Ἐπιτροπή. Ἐκτός αὐτοῦ, παραμένει τό ζήτημα ἄν ἡ διάκριση μεταξύ μεμονωμένων γεωργικῶν παραγωγῶν καί συνεταιρισμῶν παραγωγῶν δικαιολογεῖται ἀντικειμενικά ἤ εἶναι αὐθαίρετη καί ὁδηγεῖ ἐπομένως σέ διακρίσεις. Κατά τήν ἄποψή μου, ἄν στό ἄρθρο 9 τοῦ κανονισμοῦ δοθεῖ ἡ σημασία πού ἀναλύθηκε ἀνωτέρω, ἀναμφίβολα πρόκειται γιά αὐθαίρετη διάκριση. Ἑπομένως, ὁ τελευταῖος λόγος ἀκυρώσεως πρέπει, κατά τή γνώμη μου, νά κριθεῖ βάσιμος.

9. Ἐν συμπεράσματι, προτείνω στό Δικαστήριο νά δεχθεῖ τήν προσφυγή πού ἄσκησε ἡ ἐπιχείρηση Cattaneo Adorno μέ δικόγραφο πού κατατέθηκε στίς 3 Ἀπριλίου 1980, νά ἀκυρώσει τήν ἀπόφαση πού ἐξέδωσε ἡ Ἐπιτροπή στίς 24 Ἰανουαρίου 1980 ὡς πρός τήν ἐπιχείρηση αὐτή, καί νά καταδικάσει τήν καθ' ἧς στά δικαστικά ἔξοδα.